

УДК 378:[373.3+372.2]:377

**УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ТА ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КОЛЕДЖУ**

Марія Братко

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
Університетський коледж,
проспект Ю. Гагаріна, 16, Київ, Україна, 04053*

Обґрунтовано доцільність управління підготовкою майбутніх учителів початкової школи та вихователів дошкільних закладів (майбутніх педагогів) на засадах середовищного підходу в умовах Університетського коледжу. На підставі аналізу сутнісного змісту поняття освітнє середовище вищого навчального закладу та особливостей підготовки фахівців у коледжах з'ясовано, що середовищний підхід у вищій освіті – це система дій суб'єкта управління з освітнім середовищем вищого навчального закладу з метою набуття ним характеристик, які дають змогу цьому середовищу успішно реалізувати його поліструктурну освітню функцію. Наголошено, що освітнє середовище є не лише умовою, а чинником та засобом формування та розвитку компетентності майбутнього фахівця.

Ключові слова: освітнє середовище, освітнє середовище вищого навчального закладу, освітнє середовище Університетського коледжу, управління, підготовка майбутніх учителів початкової школи та вихователів дошкільних закладів, управління підготовкою.

Немає суспільства, яке б не прагнуло гарантованого успішного завтрашнього дня. Це “потенційне завтра” акумульовано в дітях і молоді, яких потрібно готувати, бути членами суспільства, громадянами, працівниками. На думку нашої сучасниці, американського філософа Марти Нуссбаум (M. Nussbaum), одним зі способів оцінки будь-якої освітньої системи є формулювання питання про те, як добре ця освітня система готує молодь до життя як форми суспільної та політичної організації, бо жодна демократія не може зберегти стабільність без опори на відповідно освічених громадян (M. Нуссбаум, 2014) [4]. Цю надважливу місію покладено на суспільний інститут освіти, що не обмежений формальними інституціями, як дитячий садок, школа, професійний чи вищий навчальний заклад. Проте саме ці заклади припадає лєвова частка відповідальності за освіченість громадян країни загалом. Сьогодні стейкхолдери вирішують завдання

пошуку/розробки/конструювання чинника, який би забезпечив якісні зміни в системі “викладання-учіння”, найоптимальніше сприяв особистості у набутті освіти. Таким чинником може бути, на нашу думку, освітнє середовище, яке є одним із найефективніших інтегральних, мультискладних, поліаспектних чинників освіти, про що свідчать сучасні наукові розвідки як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Дослідники з Університету Осло (University of Oslo) Айад Абуалраб (Iyad Abualrub), Беріт Карсет (Berit Karseth), Бьорн Стенсейкер (Bjørn Stensaker), формуючи джерельну базу дослідження феномену освітнього середовища та його реалізації у вищій школі, із застосуванням можливості пошукової системи “Гугл Школар” (Google Scholar) виявили понад 80 англійських наукових публікацій, які стосуються зазначеної проблеми. Зауважимо, що вони обмежили пошук винятково такими параметрами: поняттям “освітнє середовище” (learning environment) та сфера застосування – вища освіта (higher education) (Abualrub I., Karseth B., Stensaker B., 2013) [5]. Скориставшись тим самим пошуковиком, на початок 2016 р. ми виявили 51 україномовне та 82 російськомовних наукових джерел, які розкривають той чи інший аспект освітнього середовища у контексті реалізації його потенціалу в освітньому процесі післяшкільної освіти. Такий широкий перелік наукових джерел підтверджує активізацію наукового інтересу до створення та ефективного застосування професійно зорієнтованого розвивального освітнього середовища у професійній та вищій школі та спонукає до його ґрунтовного вивчення у різних вимірах та розробки важелів впливу на нього з метою досягнення запланованих результатів. Середовищний підхід змінює акценти у педагогічній діяльності: безпосередній вплив педагога на особистість замінюється діяльністю, яка спрямована на створення та розвиток середовища, яке має оптимально задовольнити освітні потреби здобувача освіти. За такої організації освітнього процесу максимально реалізується потреба суб’єкта освіти у вільному виборі, особистісній свободі, можливості проявити себе у продуктивній та творчій діяльності, а освітнє середовище стає чинником та засобом розвитку особистості майбутнього фахівця. Однак треба визнати, що незважаючи на певну зацікавленість у дослідженні потенціалу освітнього середовища для фахової підготовки у професійній та вищій школі в Україні, він реалізується недостатньо.

Отже, наша публікація – це спроба обґрунтувати механізми управління освітнім середовищем вищого навчального закладу з метою забезпечення ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців, у тім числі учителів початкової школи та вихователів дошкільних закладів. За своєю суттю це реалізація середовищного підходу у підготовці майбутніх педагогів.

Сучасні наукові розвідки приділяють значну увагу теоретичним та практичним аспектам професійної підготовки майбутніх педагогів. Зокрема,

для нашого дослідження мають науковий інтерес та слугують його теоретичними засадами напрацювання з філософії освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, В. Огнев'юк); базових засад формування педагогічної майстерності (І. Зязюн, Л. Кондрашова, В. Семиченко, В. Сухомлинський); професійної компетентності учителів (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Поментун, Л. Хоружа); готовності до педагогічної діяльності (А. Алексюк, В. Бондар, М. Євтух, С. Сисоєва); теоретико-методичних засад професійно-педагогічної підготовки вчителів початкової школи (О. Дубасенюк, Л. Коваль, С. Мартиненко, О. Матвієнко, О. Савченко, Г. Тарасенко, Л. Хомич); особливостей фахової підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів (Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богініч, А. Богущ, Н. Гавриш, О. Кононко, Т. Поніманська). Окремі питання підготовки фахівців, організації освітнього процесу, управління у ВНЗ І - П р.а. розкриті в наукових доробках О. Гаврилюк, Ю. Дещинського, І. Драч, Н. Когород, В. Лозовецької, В. Радченко, В. Стельмашенка, Г. Шемелюк, О. Щербак.

Передусім, актуалізуємо сутнісний зміст поняття “вища освіта” та з’ясуємо, яку освіту отримують у коледжах. Закон України “Про вищу освіту” (2014), застосовуючи результативний підхід, трактує вищу освіту як “сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти” [2]. Це визначення одразу визначає суперечливе місце коледжів у системі вищої освіти, адже поєднання загальноосвітньої і фахової підготовки є сутнісною особливістю підготовки фахівців у цих вищих (за перехідними положеннями названого Закону) навчальних закладах. За чинним упродовж 2002–2014 рр. законом України “Про вищу освіту” (2002), коледжем вважали вищий навчальний заклад другого рівня акредитації або структурний підрозділ вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов’язану зі здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації у споріднених напрямках підготовки ... або за кількома спорідненими спеціальностями і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення [3]. Коледж мав право здійснювати фахову підготовку як на основі базової загальної середньої освіти, так і на основі повної загальної середньої освіти, за спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста та за напрямами підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, а випускники коледжів мали право продовжувати навчання у вищих навчальних закладах III–IV рівня акредитації за скороченим терміном навчання на старших курсах. Відтак,

професійна підготовка у системі вищої освіти характеризувалась ознаками наступності, ступеневості, безперервності. Сьогодні згідно із законом України “Про вищу освіту” (2014) коледж – це “галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов’язану із здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження. Коледж також має право здійснювати підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста” [2]. Нині освітню діяльність коледжі провадять відповідно до “Прикінцевих положень” цитованого закону. Отже, нині вони є складовою вітчизняної системи вищої освіти, але активно тривають дискусії щодо їхньої подальшої ролі у підготовці майбутніх фахівців.

Професійна підготовка в коледжах відбувається відповідно до державних стандартів. Вона має завершену, цілісну структуру, сприяє ступеневій та безперервній підготовці майбутніх фахівців. Професійна підготовка в коледжах передбачає поєднання загальноосвітньої підготовки з фаховою, яка охоплює цикли гуманітарної та соціально-економічної, математичної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовок. Загальноосвітня складова у коледжах реалізується на базовому рівні. Водночас значна кількість навчальних предметів у подальшому інтегруються з нормативними дисциплінами циклів гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової підготовки, забезпечуючи поглиблене опанування відповідного змісту. Крім того, загальноосвітні предмети в коледжах, зазвичай, викладають через призму майбутнього фаху. Цілеспрямована професійна орієнтація молоді вже з першого року навчання у коледжі сприяє її вмотивованості та позитивно-ціннісного ставлення до майбутньої професії, відповідальному навчанню, а відтак, кращій адаптації до професії у майбутньому. Отримана освіта дає змогу випускникам коледжу успішно опанувати академічний зміст бакалаврських програм, а також виконувати професійні обов’язки на робочому місці. Окремо звернемо увагу на кількість годин, які виділяють у навчальних планах коледжів на різні види практики. У середньому цей показник становить 15%, втім числі і для спеціальностей “Початкова освіта” та “Дошкільна освіта”. Відтак, майбутні фахівці не тільки опановують за роки навчання в коледжі мінімально достатні теоретичні знання для роботи в галузі, а й мають вагомую практичну підготовку та відповідно сформовані практичні навички.

Сьогодні Університетський коледж – це інноваційний багатопрофільний вищий навчальний заклад I рівня акредитації, який є навчально-науковою складовою університетського комплексу та здійснює професійну підготовку відповідно до ОКР “молодший спеціаліст” за спеціальностями, які узгоджуються з напрямками підготовки фахівців в університеті. Це 14 спеціальностей, втім числі і спеціальності “Дошкільна

освіта”, “Початкова освіта”. Метою освітньої діяльності Університетського коледжу є передусім відповідна професійна підготовка майбутнього фахівця та сприяння ефективному розвитку індивідуальних здібностей особистості, формуванню особистісної системи цінностей і інтересів; професійних компетенцій, які забезпечать конкурентні переваги на ринку праці; побудові та реалізації успішної життєвої траєкторії, за допомогою залучення студента в багатовимірне університетське освітнє середовище. Випускник коледжу повинен бути готовий до подальшого навчання в університеті за скороченою програмою, роботи за фахом на робочому місці; навчання протягом усього життя. Комплекс умов-можливостей та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання вищої фахової освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб’єктів освітнього процесу, в сукупності становлять освітнє середовище, що останнім часом є предметом численних педагогічних розвідок як у вітчизняному, так і зарубіжному науковому полі (Братко (Сорока) М. В., 2012, С. 50–55) [1].

Хоча у багатьох наукових публікаціях з проблем реалізації середовищного підходу у вищій школі йдеться про його актуалізацію тільки упродовж 20-ти років, англійський дослідник історії, доступності та якості вищої освіти Шелтон Розблатт (Sheldon Rothblatt) стверджує, що елітні університети Оксфорд (Oxford), Кембрідж (Cambridge) і Гарвард (Harvard) упродовж усієї своєї історії особливу увагу приділяли створенню та використанню унікального освітнього середовища (learning environment) в університетах (Rothblatt, S., 2006) [10]. Англійці Тед Тейпер (Ted Tapper) і Девід Палфреймен (David Palfreyman), які вивчають університетські колегіальні традиції у соціальному, економічному, політичному контекстах, теж, по суті, стверджують про особливе середовище закладу вищої освіти та його вплив на освітні результати. У полі зору науковців є такі аспекти проблеми: колегіальність та федеральні моделі управління; соціально-культурні та академічні зв’язки між членами університетської спільноти на рівні: викладач-викладач, студент-студент, викладач-студент; організація академічного життя в університеті (Tapper, T., Palfreyman, D., 2010) [12]. Загалом в англійському науковому просторі є достатньо публікацій, які стосуються теми освітнього середовища вищої школи, однак застосовують різні поняття: освітнє середовище (educational environment, Salmi, J. 2009) [11], освітній клімат (educational climate, Hiemstra, R. 1991) [6], академічне середовище (academic environment, Lizzio, A. et al., 2002) [8], середовище навчання (study environment, Kirschner, P., Vilsteren, P., 1997) [7].

Дослідження різних аспектів освітнього середовища досить широко репрезентовані в наукових розвідках українських та російських учених, а саме:

В. Авдєєва, І. Баєвої, Г. Бєляєва, С. Братченка, Н. Гонтаровської, О. Горчакової, С. Дерябо, В. Дрофи Т. Гущиної, А. Каташова, О. Куракіна, К. Кречетнікова, Н. Крилової, М. Князевої, Т. Лошакової, Ю. Мануйлова, Л. Новікової, В. Орлова, В. Панова, Г. Полякової, К. Приходченко, В. Рубцова, Н. Сєливанової, В. Слободчикова, С. Тарасова, Л. Шкеріної, В. Ясвіна. Питання реалізації середовищного підходу в умовах післяшкільної – професійної та вищої освіти – досліджують О. Артюхіна, 2006 (освітнє середовище ВНЗ як педагогічний феномен), Є. Васильєва, 2012 (освітнє середовище ВНЗ як об'єкт управління), Е. Зеєр, 2008 (освітнє середовище коледжу як фактор формування освітньо-розвивального простору), В. Козирєв, 2004 (розвиток гуманітарного освітнього середовища), В. Мастерова, 2003 (освітньо-виховнє середовище ВНЗ), Т. Менг, 2001 (середовищний підхід в освітньому процесі ВНЗ), В. Новиков, 2012 (професійно і особистісно-стимулююче освітнє середовище), Г. Полякова, 2012 (вплив освітнього середовища на формування професійної компетентності фахівця), Л. Рєдько, 1996 (саморозвиток особистості у соціально-освітньому середовищі ВНЗ), О. Ярошинська, 2014 (проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи) та ін.

Учені єдині у своєму розумінні середовища як сукупності умов, що впливають на розвиток і формування здібностей, потреб, інтересів, свідомості особистості. Критеріями виділення середовища особистості є факт взаємодії з ним та наявність можливостей. Однак навіть потенційно якісне освітнє середовище не може гарантувати успішність та ефективність освітнього процесу особистості. Левова частка успіху залежить саме від активності особистості. Саме тому роль менеджерів в освіті та педагогів-практиків ми вбачаємо у проектуванні відповідного просторово-предметного та змістового наповнення освітнього середовища та розробленні і реалізації шляхів спонукання особистості до активного привласнення та використання можливостей освітнього середовища вищого навчального закладу з метою набуття відповідної освіти та саморозвитку.

Виконаний аналіз джерельної бази дає підстави сформулювати базове поняття – освітнє середовище Університетського коледжу. Це багатосуб'єктне та багатопредметне системне утворення, що має об'єктивні можливості цілеспрямовано впливати на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності. За своєю природою – це

комплекс *умов-можливостей та ресурсів* (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання вищої фахової освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу. У структурі освітнього середовища вищого навчального закладу можна виокремити такі структурні компоненти: *особистісний* (суб'єкти освітнього процесу, зв'язки та взаємовідносини між ними), *аксіологічно-смісловий* (місія, візія, стратегія, цінності, традиції, церемонії, ритуали, символи, корпоративна культура), *інформаційно-змістовий* (основні та допоміжні освітні програми; позааудиторні, соціальні проекти; нормативні документи, які регламентують освітню діяльність та взаємодію суб'єктів освітнього процесу), *організаційно-діяльнісний* (форми, методи, способи, технології, стилі взаємодії суб'єктів освітнього процесу, способи комунікації, управлінські структури та механізми), *просторово-предметний* (матеріально-технічна інфраструктура, аудиторний фонд, комп'ютерний парк, бібліотечні ресурси, побутові умови, дизайн та обладнання приміщень). Такий підхід до визначення феномену освітнього середовища вищого навчального закладу дає змогу розглядати як *чинник впливу* на суб'єкта освітнього процесу у вищому навчальному закладі будь-яку з умов або будь-який ресурс освітнього середовища.

Управління – це діяльність, процес, цілеспрямована дія, функція керуючого суб'єкта, спрямована на регулювання процесів у керованій системі з метою досягнення певних цілей. Саме тому управління освітнім середовищем вищого навчального закладу має бути направленим на врегулювання процесів, видозмінення складових в освітньому середовищі до такого стану, коли воно максимально ефективно виконує свої освітні функції. Цілеспрямовано змінюючи складові освітнього середовища вищого навчального закладу, ми можемо здійснювати опосередкований вплив на всі складові освітнього процесу, в тім числі на його результат – випускника-фахівця, а отже, управляти процесом професійної підготовки майбутнього фахівця. Управлінські рішення щодо змін у якісному та кількісному вимірі компонентів освітнього середовища підготовки фахівців для досягнення успіху повинні ґрунтуватись на вивченні – *діагностиці* – його актуального стану, оцінці наявних ресурсів та стану сформованості умов-можливостей, детальному описі – *проектуванні* – кінцевого очікуваного результату. Для вивчення стану ресурсів та *умов – можливостей* варто враховувати ступінь їхньої залученості до освітнього процесу, з'ясування “слабких” та “сильних” сторін прояву, доступності використання суб'єктами освітнього процесу. Важливою є оцінка умов і ресурсів освітнього середовища з погляду їхнього потенціалу щодо впливу на особистість з метою досягнення освітніх цілей

вищого навчального закладу, можливості отримання максимального результату (максимальної вигоди від їхнього залучення для впливу на особистість) щодо сприяння особистісного та професійного розвитку суб'єктів освітнього процесу. Отримана у результаті аналізу інформація стає базисом для розробки технологій та моделей ефективного перетворення освітнього середовища вищого навчального закладу у напрямку наближення його стану до ідеального, що дасть змогу йому виконувати своє призначення та відповідати стандартам якості. Точкою відліку для розробки стратегії розвитку освітнього середовища вищого навчального закладу має бути самоідентифікація освітнього закладу, формулювання цілей діяльності, визначення мети діяльності та розвитку. Бажано, щоб цілі були чіткі гнучкі, реалістичні. Для цього потрібно відповісти на низку запитань, наприклад: “хто є споживачем освітніх послуг навчального закладу”; “ким є наші студенти”; “які потреби студентів вищого навчального закладу прагне задовольнити”; “які очікування щодо процесу та результатів навчання у вищому навчальному закладі у студентів, їхніх батьків, роботодавців”. Реалізація амбітних планів освітньої інституції, успіх діяльності колективу залежить від праці кожного учасника освітнього процесу, розуміння спільної візії, доброї комунікації, конструктивної взаємодії, атмосфери підтримки та взаємодопомоги, рішучості щодо змін, цілісності та натхнення, спільної відповідальності за результати діяльності. Усе зазначене є ектралогічними складовими освітнього середовища вищого навчального закладу та у сукупності складають його атмосферу або “дух”.

Отже, освітнє середовище вищого навчального закладу може стати ключовою детермінантою розвитку, становлення особистості у період здобування нею фахової освіти у вищому навчальному закладі. Критерій якості освітнього середовища визначатимуть за його спроможністю забезпечувати всім суб'єктам освітнього процесу можливість для задоволення освітніх потреб, особистісного розвитку, саморозвитку.

1. Братко(Сорока) М. В. Сутнісний зміст поняття “освітнє середовище вищого навчального закладу” / М. В. Братко (Сорока) // Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. пр. ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т проблем виховання НАПН України. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – № 18: Психологія. Педагогіка. – С. 50–55.
2. Закон України “Про вищу освіту” від 28.12. 2014 №76-VIII [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України “Про вищу освіту” від 26. 12. 2002 (втратив чинність) [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>

4. Нуссбаум М. Не ради прибыли: зачем демократии нужны гуманитарные науки [Текст] ; пер. с англ. М. Бендет / под науч. ред. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т “Высшая школа экономики”. – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2014. – 192 с.
5. Abualrub I., Karseth B., Stensaker B. The various understandings of learning environment in higher education and its quality implications Quality in Higher Education. – 2013. – Vol. 19. – No. 1. – p. 90–110, <http://dx.doi.org/10.1080/13538322.2013.772464>
6. Hiemstra R., 1991, “Aspects of effective learning environments”, New Directions for Adult and Continuing Education, 50, pp. 5–12.
7. Kirschner P. & Vilsteren P., 1997, “The design of a study environment for acquiring academic and professional competence”, Studies in Higher Education, 22(2), pp. 151–72.
8. Lizzio A., Wilson K. & Simons R., 2002, “University students’ perceptions of the learning environment and academic outcomes: implications for theory and practice”, Studies in Higher Education, 27(1), pp. 27–52.
9. Rothblatt S., 2006, “How élite?”, Oxford Review of Education, 32(1), pp. 127–45. (United Kingdom)
10. Rothblatt S., 2006, Education’s Abiding Moral Dilemma: Merit and worth in the cross-Atlantic democracies, 1800-2006, Symposium Books (2006). p. 350. (United Kingdom)
11. Salmi J., 2009, The Challenge of Establishing World-Class Universities (New York, World Bank).
12. Tapper T., Palfreyman D., 2010, The Collegial Tradition in the Age of Mass Higher Education, Springer Science+Business Media B.V.p. 190. (United Kingdom)

*Стаття: надійшла до редколегії 10.06.2016
доопрацьована 12.08.2016
прийнята до друку 26.08.2016*

**MANAGEMENT OF TRAINING PRIMARY TEACHERS AND PRESCHOOL
TEACHERS IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT
OF UNIVERSITY COLLEGE**

Mariya Bratko

*Borys Hrinchenko Kyiv University, University College
Avenue Yu.Haharina, 16, Kyiv, Ukraine, UA – 04053*

This article deals with the expediency of management of training process of primary teachers and preschool teachers (future teachers) on the basis of the environmental approach in University College. The analysis of the basic concept of the environmental approach to educational environment of higher education and features training in colleges is done. We believe that an educational environment of a higher education institution is a multi-subject and multidisciplinary systematic formation that has objective possibilities of intentional influence upon the professional and personal development of a future specialist, ensuring his or her readiness for professional activities and/or continuing education, successful social roles performance and self-fulfillment in the living process. It is by nature an aggregate of conditions-possibilities and resources (material, financial, personal, technological, organizational, reputational) for personal education intentionally formed in an educational body that performs educational functions of providing higher vocational education, guarantees possibilities for cultural and personal development of educational process subjects. It is concluded that the environmental approach in higher education is a system of controlled actions of the subject within the educational environment of higher educational institutions aimed at acquiring the characteristics of the environment that will allow it to implement polystructural educational function successfully. The author considers that the educational environment is not only the condition but also the factor of the formation and development of the future specialist competence.

Key words: educational environment, educational environment of university, educational environment of University College, management, training of primary school teachers and preschool teachers, management of training.

